

Föreläsning 2

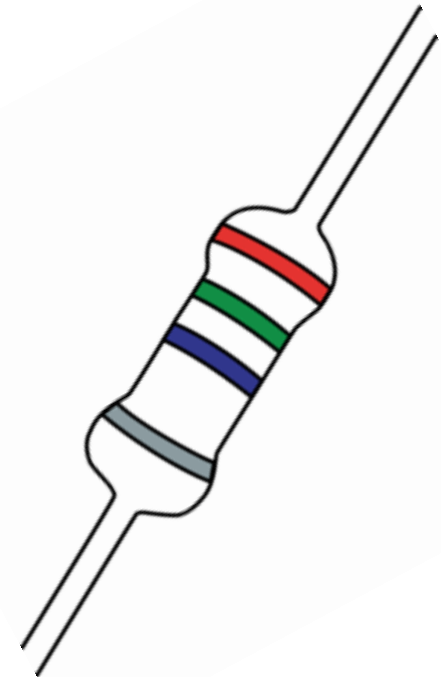
Källor

Serie och parallellkopplingar

Ström/Spänningsgrening

Vardagselektronik – skyddsjord och jordfelsbrytare.

Hambely: 66-80

Kurshemsida

Hitta hemsidan :

Googla kurskoden: **eita35**

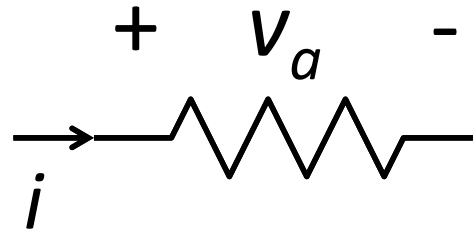
Googla: **Elektronik för E LTH**

Direktlänk:

<https://www.eit.lth.se/kurs/eita35>

Måndagens föreläsning

Ohms lag:

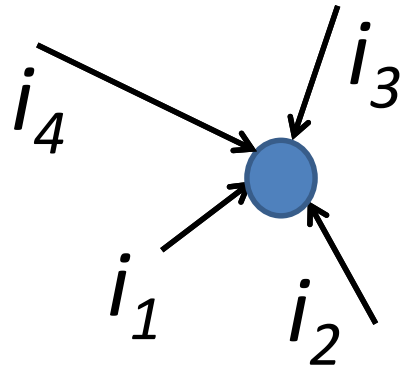

$$v_a = iR$$

Elektrisk effekt:

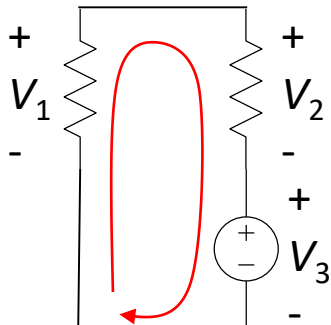
$$p = vi$$

KCL:

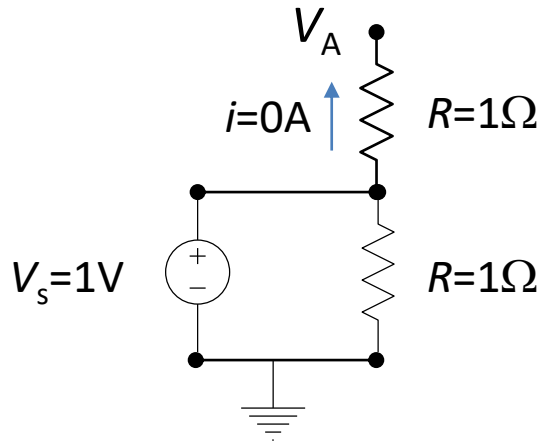
$$\sum_{k=1}^n i_k = 0$$

KVL:

$$\sum_{k=1}^n v_k = 0$$

KCL & Ohms lag

Vad är potentialen i nod V_A ?

- A) 0V
- B) 1V
- C) 0.5 V
- D) Obestämd
- E) ???

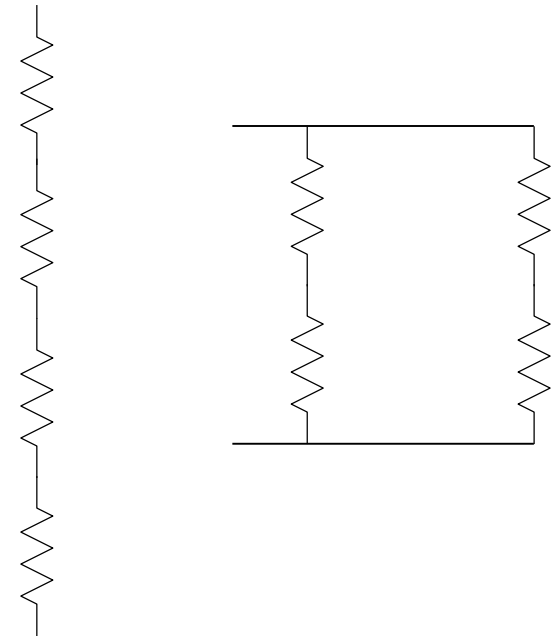
<http://nano.participoll.com>

Dagens föreläsning

- Källor
- Seriekoppling av resistanser
- Parallellkoppling av resistanser
- Spänningsdelning. Strömgrening

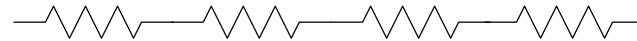
Resistornätverk

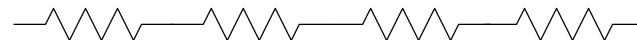
Motstånd : $p > 0$: Bara Resistorer?

Omvandlar elektrisk energi till termisk energi (Värme)

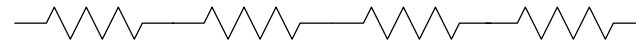
Omvandlar elektrisk energi till termisk energi och ljus
(Värme/ljus)

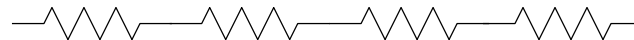
Motstånd – Bara Resistorer?

Omvandlar elektrisk energi till rörelseenergi (Ljudvågor)

Omvandlar elektrisk energi till rörelseenergi (mekanisk kraft)

**I princip allt som konsumerar/omvandlar elektrisk effekt kan elektriskt modeleras som ett resistornätverk!
(Med varierande noggranhet...)**

Sammanfattning

Seriekoppling

$$R = R_1 + R_2 + R_3 + \dots$$

Parallellkoppling

$$R = \left(\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \dots \right)^{-1} \quad G = G_1 + G_2 + G_3 + \dots$$

$$R = \frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2} \quad \text{Två motstånd}$$

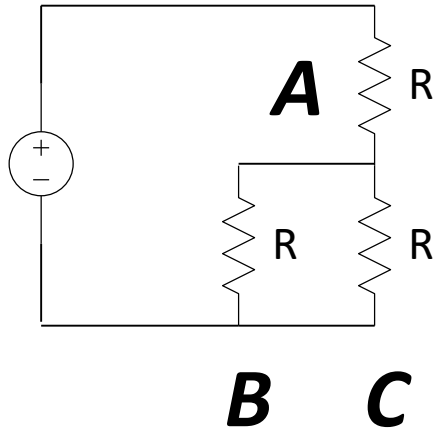
Spänningsdelning

$$v_1 = \frac{R_1}{R_1 + R_2} v_s$$

Strömgrening

$$i_1 = \frac{R_2}{R_1 + R_2} i_s$$

Spänning/Ström/Effekt

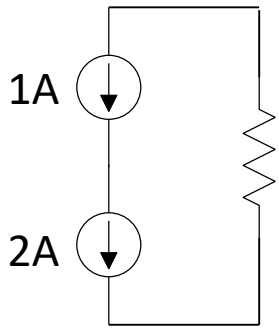
Varje resistans motsvarar en identisk lampa.

Utan att räkna - vilken lyser starkast?

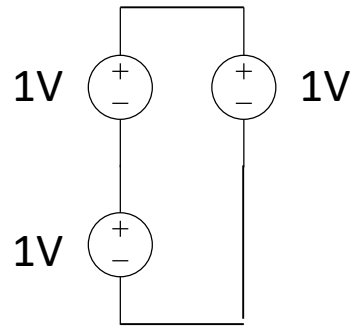
- A) A
- B) B
- C) C
- D) ????

Källor

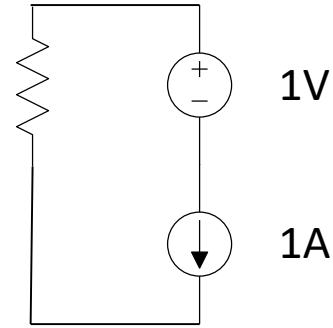
Antag ideala källor – vilken koppling leder **INTE** till en motsägelse?

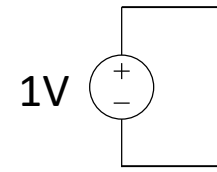
A

B

C

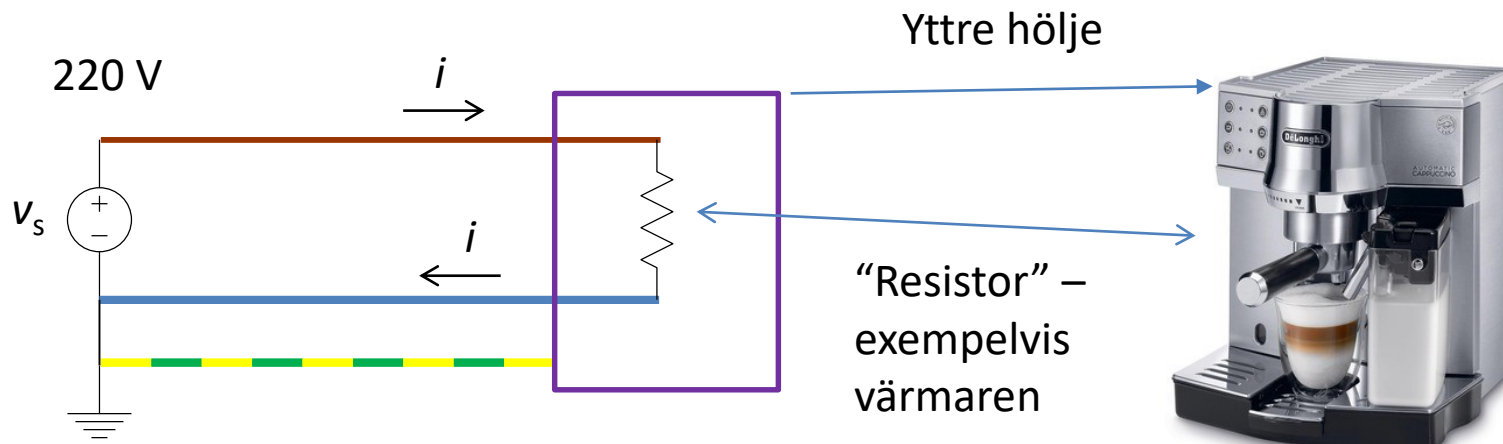
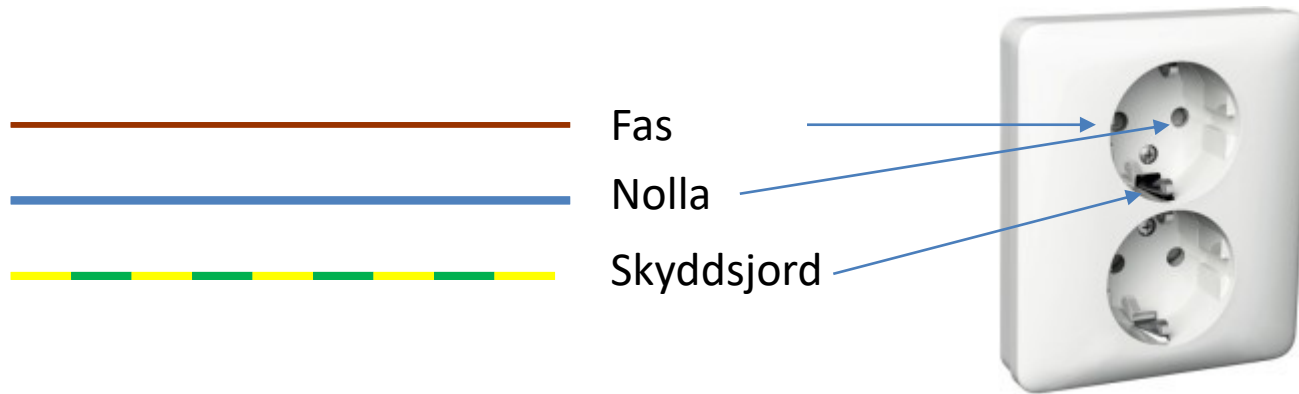
D

????

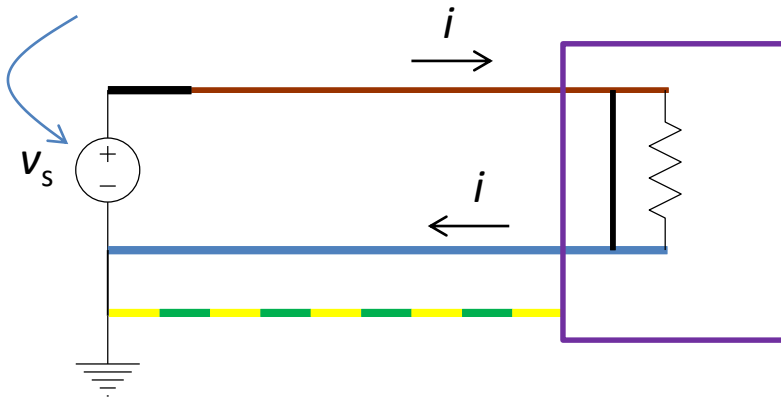
E

<http://nano.participoll.com>

Vardagselektronik – fas, nolla & jord

Vardagselektronik - säkring

$$i \rightarrow \infty$$

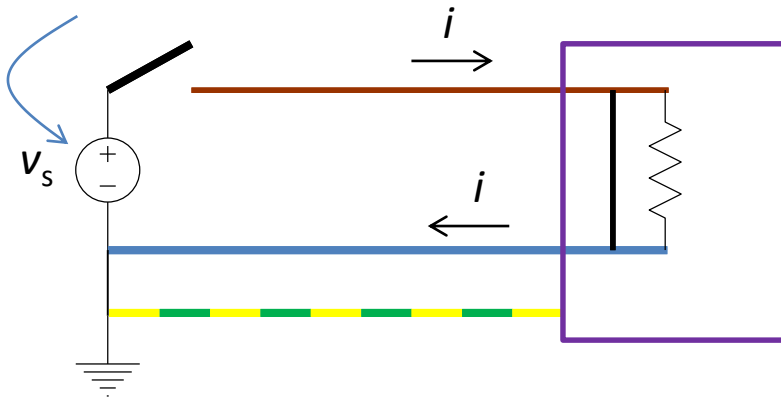
Säkringen går!

Något kortsluts inne i maskinen

- Strömmen i blir stor – stor effektutveckling i ledningar etc.
- Säkring – strömbrytare som löser ut om i blir för hög!
- Säkring bryter spänningen v_s vid för höga strömmar!

Vardagselektronik - säkring

$$i \rightarrow \infty$$

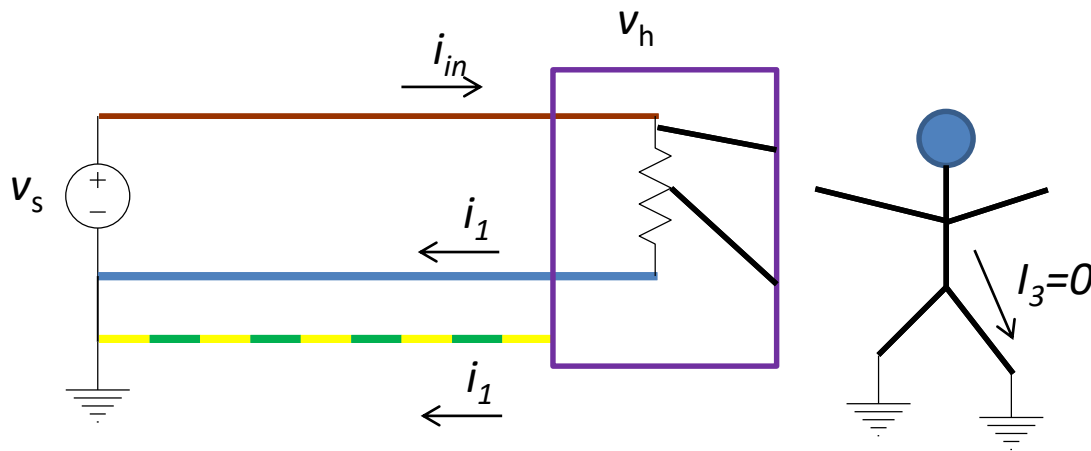
Säkringen går!

Något kortsluts inne i maskinen

- Strömmen i blir stor – stor effektutveckling i ledningar etc.
- Säkring – strömbrytare som löser ut om i blir för hög!
- Säkring bryter spänningen v_s vid för höga strömmar!

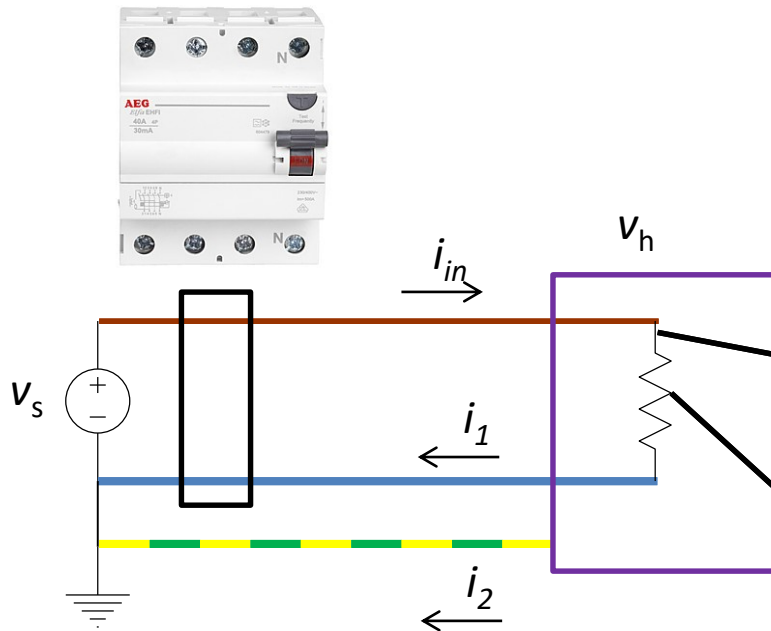
Vardagselektronik - jordning

Maskinens hölje blir kopplat till spänningskällan (lösa delar, spilld grogg etc...)

- Jordledare är kopplad till hölje – potentialen på höljet hålls till 0V.
- Om stor ström kan flyta via jordledaren – säkring bör gå!

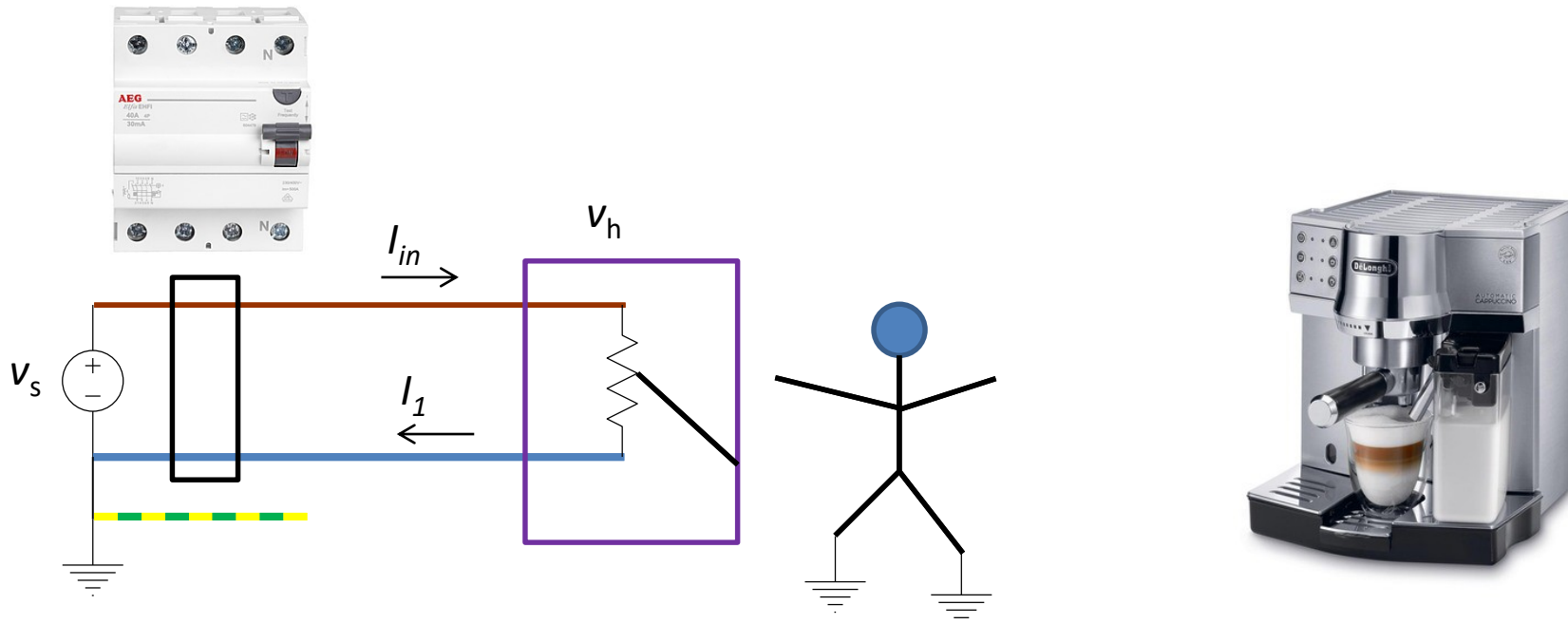
Vardagselektronik - jordfelsbrytare

Maskinens hölje blir kopplat till spänningskällan

- Jordledare är kopplad till hölje – potentialen på höljet hålls till 0V.
- Jordfelsbrytare – bryter strömmen om $i_{in} \neq i_1$
- Jordade maskiner – jordfelsbrytaren stänger automatiskt av spänningen!

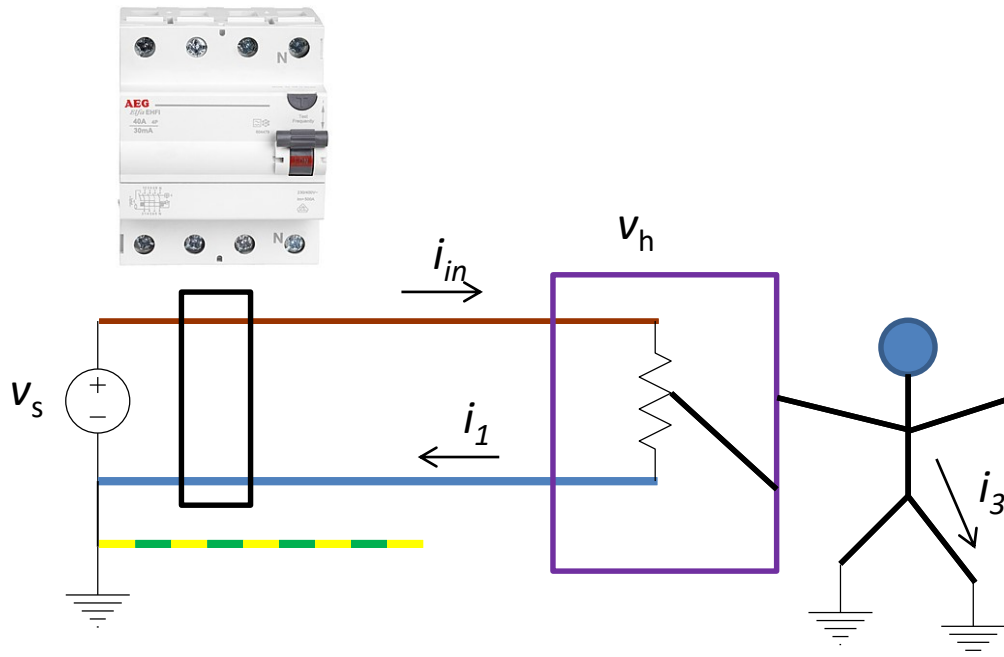
Vardagselektronik – jordfelsbrytare – ojordade maskiner

Jordfelsbrytare – om $i_{in} \neq i_1$ (fas och nolla) inte är lika stora –

- Ström flyter till jord från fas via någon annan väg
- Jordfelsbrytaren slår av v_s om ström leds till jord på annat sätt

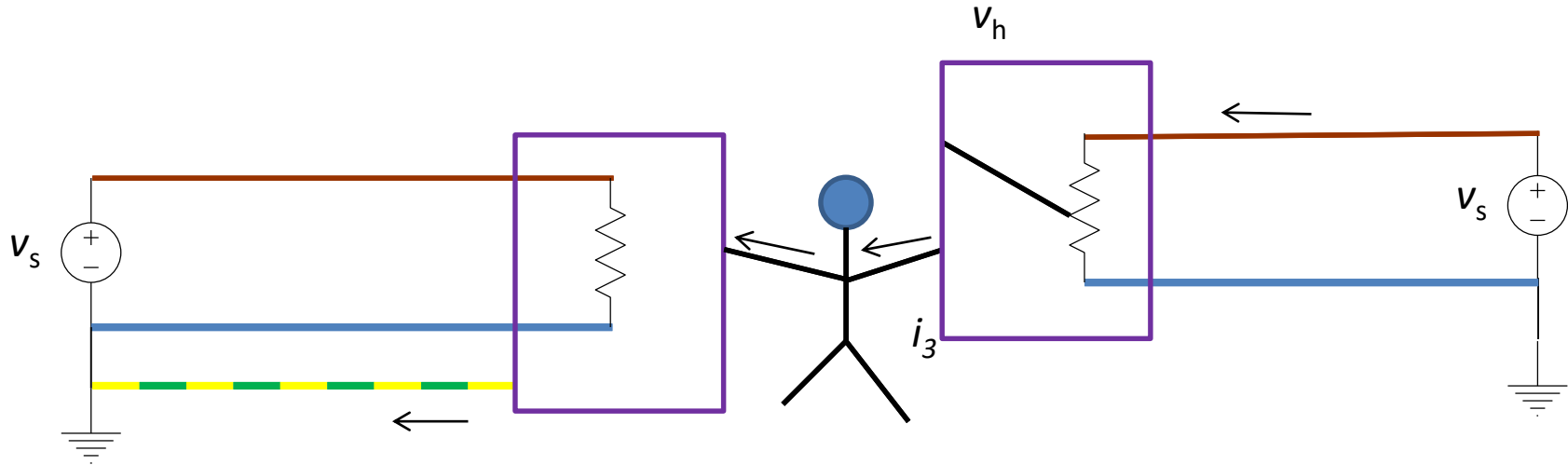
Vardagselektronik - jordfelsbrytare

Jordfelsbrytare – om $i_{in} \neq i_1$ (fas och nolla) inte är lika stora –

- Ström flyter till jord från fas via någon annan väg
- Jordfelsbrytaren slår av inom mS om ström leds till jord på annat sätt
- Kan rädda liv **även** för ojordade maskiner!

Vardagselektronik – jordade/ojordade uttag i samma rum

Undvik jordade och ojordade maskiner i samma utrymme!